

De gebruiker van JDP 2

Door Nico van der Lee; uit Perfinpost nr. 107, november 2013

Enige tijd geleden kreeg ik van een lid van onze vereniging een oud document over de geschiedenis van de gebruiker van de perfin JDP 2, de firma J.D. Posthumus. Dat wil ik jullie hieronder tonen. Aan het einde heb ik nog wat recente gegevens toegevoegd.

13 december 1956

KORTE GESCHIEDKUNDIGE SCHETS

van

KONINKLIJKE STEMPELFABRIEKEN J.D.POSTHUMUS N.V.

te Amsterdam

1833 De oprichter der zaak, Jan Daniel Posthumus wordt op 8 September 1833 te Amsterdam geboren. Hoewel hij aanvankelijk een opleiding als gouden zilversmid ontving, gevoelde J.D.Posthumus zich toch meer aangetrokken tot het graveerambacht en vestigde zich, na zijn leertijd te hebben beëindigd, op 1 juli 1865 als zelfstandig graveur aan de Damstraat Nr. 101. De zaak schijnt al spoedig een bestaan te hebben opgeleverd want het volgend jaar trad J.D.Posthumus in het huwelijk en opende een winkelzaak op Damstraat Nr. 20.

1870 In 1870 wordt de graveerinrichting van de firma Wolff, Nieuwendijk, waarvan de eigenaar was overleden, door JDP overgenomen en de zaak naar dit adres verplaatst. Blijkbaar betekende deze uitbreiding een flinke stap vooruit, want enige jaren later wordt de zaak verplaatst naar Warmoesstraat 151, welke straat in die dagen als een der beste van de stad gold.

1876 Aldaar kwam enige jaren later de associatie met de als graveur bijzonder begaafde heer Rafael uit Parijs tot stand, onder de firma POSTHUMUS & RAFAEL. Beide partners wijdden hun beste krachten aan de zaak, zodat de firma reeds spoedig naam maakte voor artistiek graveerwerk. Helaas deed heimwee de heer Rafael reeds na enige jaren besluiten naar zijn vaderland terug te keren.

1879 JDP. zette de zaak alleen voort en vernam in 1879, dat in Engeland stempels van rubber, de zgn. India-rubber stempels op de markt waren gekomen. Bij navraag bij een relatie, die een dergelijk stempel in London had laten maken, bleek een zekere Cock de maker te zijn. Aanvankelijk werden de stempels van deze firma betrokken, maar het denkbeeld om zelf rubber-stempels- die inmiddels de veel duurere gegraveerde koperen stempels van de markt begonnen te verdringen - te vervaardigen, liet JDP niet los.

1880 Er wordt een stoomketeltje, letter- en matrijzenmateriaal, vormen en gereedschap aangeschaft en met de fabricatie begonnen. Na een jaar van experimenten waren de kinderziekten zover overwonnen, dat er een redelijk product uit de vorm kwam, waarmee de loopbaan van de firma POSTHUMUS als fabrikant van rubberstempels een aanvang nam.

1883 Intussen wordt de graveerinrichting voortgezet en daar het rubberstempel, zoals gezegd, veel afbreuk deed aan het gegraveerde koperen stempel, wordt getracht dit verlies goed te maken met de fabricatie van medailles en insignes, waartoe een pers wordt aangeschaft. Sedert 1883 behoort ook dit artikel tot het program van de firma.

Omstreeks deze tijd wordt, ook de eerste graveermachine gekocht en wel van de Erma Toutain te Parijs, waarop plaatsgebrek JDP deed besluiten om ook het pand Warmoesstraat 150 te huren. Dat ernstig getracht wordt het peil van de zaak op internationaal niveau te brengen blijkt uit het feit, dat achtereenvolgens een Frans vakman (de heer Donath) en een Duitser (de heer Engels) aan de graveerinrichting werden verbonden.

1888 In het jaar 1888 deed de oudste zoon van JDP, Willem Jan Daniel als jongmaatje zijn intrede in de zaak, teneinde in de praktijk het vak te leren.

1894 Intussen was de Warmoesstraat als winkelstand sterk achteruitgegaan hetgeen JDP deed besluiten een winkel te openen in de Kalverstraat. Zijn oog viel op St. Luciensteeg Nr. 1 (hoek Kalverstraat) welk pand aan het Burgerweeshuis behoorde en van wie het wordt gehuurd.

Hier deed zich een voorval voor, dat in de pers breedvoerig wordt vermeld en waardoor de firma nog grotere bekendheid als graveerinrichting verwierf. Op zekere dag meldde zich nl. een Duitser, die een stalen persstempel met de voorstelling van Keizer Wilhelm II bestelde, waartoe hij een muntstuk van 5 Mark achterliet. Toen deze klaar was, verzocht hij ook het randschrift aan te brengen. Dit wekte de argwaan van de heren Posthumus op en zij deden aangifte. In overleg met de Recherche wordt het randschrift aangebracht en de Duitser gearresteerd toen hij het stempel afhaalde. De man bleek lid te zijn van een internationale valsemunterbende, die wordt opgerold. Ter rechtszitting in Berlijn mocht de firma een compliment van de president in ontvangst nemen, daar munten van het stempel geslagen, zich niet van echte onderscheidden.

1900 De zaken bleven zich voortdurend uitbreiden en werd besloten ook het winkelpand St. Luciensteeg 25 te huren. In dit door de firma geheel verbouwde pand, is de winkel thans nog gevestigd. Tijdelijk is ook het pand St. Luciensteeg 6 A eigendom van de firma geweest, dit wordt echter in 1907 aan de firma Gerzon verkocht.

1905 In 1905 werd het 40-jarig bestaan der zaak feestelijk gevierd waarna JDP besloot zich uit het zakenleven terug te trekken. Hij liet de leiding van de zaak over aan zijn zoon William, die enkele jaren tevoren reeds zijn jongere broer Louis Eduard met de rubberstempelfabricage had belast.

In hetzelfde jaar wordt besloten de fabricage van Stempetiketten (sluitzegels) ter hand te nemen en werd de "Eerste Nederlandsche Stempetikettenfabriek met Electriche Beweegkracht J.D. Posthumus" opgericht. Deze werd gevestigd in het Middenklooster (bij de Munt tussen Singel en Kalverstraat). Deze onderneming heeft als zodanig tot het einde van de eerste wereldoorlog bestaan, toen pand en inventaris in de as werden gelegd en niet weer opgebouwd.

Een grote groep kinderen heeft zich verzameld bij het pand van J.D. Posthumus om sluitzegels die uit het raam worden gegooid, op te vangen. Amsterdam, 1914.

1916 In het jaar 1916 wordt de zaak omgezet in een Naamloze Vennootschap en op 9 december van dat jaar de Kon. Bewilliging op de statuten verkregen. Als directeuren werden benoemd de heren Willem Jan Daniel en Louis Eduard Posthumus,

1918 Enige jaren later wordt de Hollandsche Emailliefabriek, gevestigd aan de Amstelveenscheweg, alhier, door de nieuwe vennootschap overgenomen en door haar voortgezet (fabricage van emaille naam- en reclameplaten).

1919 Op 29 november 1919 overleed te Haarlem op de leeftijd van 81 jaar, de oprichter der zaak, Jan Daniel Posthumus, daarmede een Leven van grote activiteit en voortdurende toewijding aan zijn taak, besluitende.

In het volgende jaar ontving de Vennootschap de hoge onderscheiding van het predicaat "Koninklijke", waarmede een hoogtepunt in haar bestaan wordt gemarkeerd.

Helaas bleek al spoedig, dat de emallenaamplatenfabriek niet aan de gestelde verwachtingen voldeed en de vennootschap voor moeilijke problemen plaatste. Niet alleen waren belangrijke bedragen nodig voor de modernisering der apparatuur, de verkoop en de reclame, maar bovendien bracht een felle concurrentiestrijd de prijzen al spoedig op een peil, waarvoor niet meer lonend kon worden gewerkt.

Daarbij komt dat de Duitse inflatie onze markt gedurende enige jaren overstroomde met goedkoop Duits produkt, zodat ook in de andere afdelingen nauwelijks winst werd gemaakt.

Weliswaar traden er nadien wel enige verbeteringen in wat stampels en graveerwerk betreft, maar men is er nimmer in geslaagd, de emalleerfabriek op een winstgevende basis te brengen.

1929 Toen dan ook de crisis van 1929 intrad, was de vennootschap financieel niet voorbereid op een zo hardnekkige en langdurige teruggang in zaken waardoor de directie voor welhaast onoplosbare problemen wordt gesteld.

1932 Deze en andere moeilijkheden waren de oorzaak dat de heer W.J.D. Posthumus in 1932 op minder aangename wijze uit de directie trad. Met hem traden eveneens Commissarissen en bloc af, zodat het bestuur alleen werd gevormd door de heer L.E. Posthumus en de door hem benoemde Commissarissen. Onder dit bewind ging het verder steeds meer bergafwaarts.

Weliswaar heeft de heer L.E. Posthumus door het aangaan van geldleningen getracht het bestaan der vennootschap te rekken en is hij daarin in zekeren zin ook geslaagd, een ommekeer in de gang van zaken wordt daarmee echter niet bereikt zodat hij begon in te zien, dat het zo op den duur toch niet verder ging.

1936 In augustus 1936 werd daarom de heer J. van der Plaats tot directeur benoemd, die met de verplichting tot reorganisatie en sanering van het bedrijf, het aandelenpakket van de heer L.E. Posthumus overnam en in de volgende jaren dergelijke transacties met de andere Leden van de familie Posthumus aanging. Mede dank zij het feit, dat het dieptepunt van de crisis voorbij scheen, slaagde de heer van der Plaats er in een wending ten goede te bewerkstelligen en althans aan de aanhoudende verliezen een einde te maken.

1939 In mei 1939 verliet de heer L.E. Posthumus met het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd de zaak, waarmede de laatste band tussen de vennootschap en de familie Posthumus verbroken wordt. Sindsdien wordt de directie uitsluitend door de heer van der Plaats gevoerd.

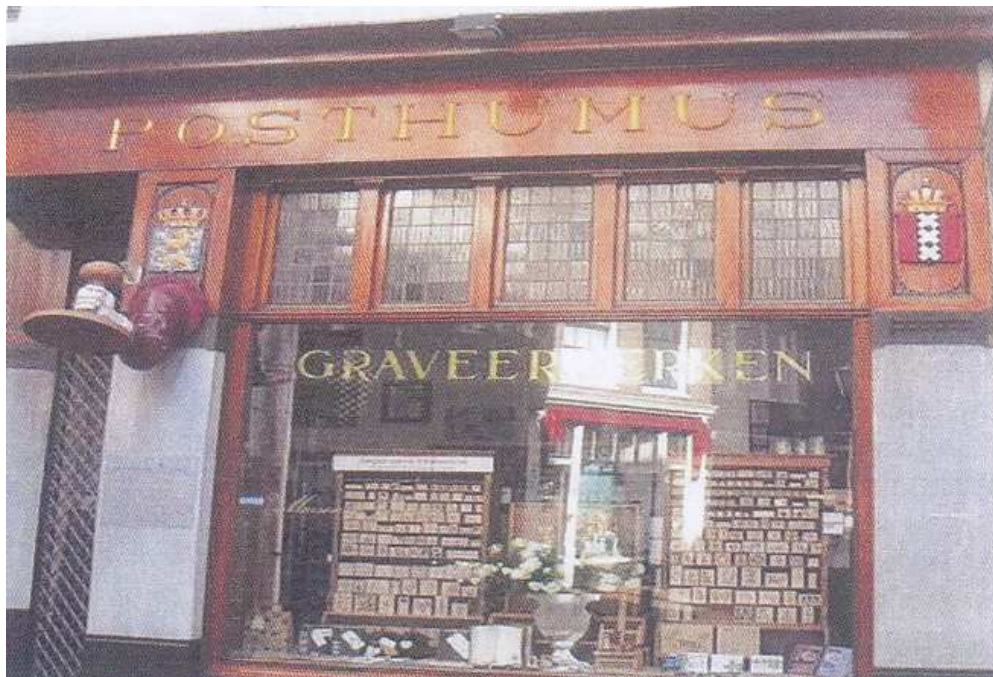
1940 Midden in de opbouwwerkzaamheden wordt ons land door de oorlog getroffen. Aanvankelijk scheen dit voor de zaak niets minder dan een ramp. Al spoedig bleek echter, dat naast grote schaduwzijden, de nieuwe situatie toch ook lichtpunten bevatte. Zo wordt o.a. de gelegenheid geboden om de fabricage op te nemen van tal van stempelartikelen, die voorheen uit Duitsland werden ingevoerd en waarvan de levering tot stilstand kwam. Het betreft hier o.a. datumstempels, nummerstempels, kantoor- en kinderdrukkerijen, stempelhangers, zakstempels alsmede stempeldozen van allerlei aard.

1941 In 1941 wordt de graveerafdeling onder nieuwe vakkundige leiding gesteld, terwijl ook de fabricage van embalggestempels ter hand wordt genomen. Ruimte voor deze nieuwe takken van bedrijf wordt gevonden in de Spuistraat Nrs 240, 242 en 244 en Schoorsteenveegersteeg Nr. 2. Wel baarde de materiaalvoorziening voortdurend zorg, maar men slaagde er toch in om de fabricage op een bevredigend peil gaande te houden.

1943 In december 1943 wordt de ontruiming van de panden Amstelveenscheweg 584-586, waarin eertijds de emailnaamplatenfabriek was gevestigd op last van de Bezetting bevolen. De panden werden vervolgens afgebroken en het opengefallen terrein na de oorlog verkocht.

1944 In September 1944 kwam het bedrijf tot algehele stilstand en werden er - met uitzondering van de illegaliteit - aan derden geen stempels meer geleverd tot aan de werkhervatting na de bevrijding. De opbloei van het bedrijf na de oorlog maakte het noodzakelijk het kantoor te verplaatsen van de St. Luciensteeg naar het perceel Singel 295, het welk aan de achterzijde in directe verbinding stond met de hierboven genoemde panden Spuistraat 242/244. De grote en nog steeds toenemende vraag naar haar produkten, zowel in binnen- als buitenland bevorderd door de industrialisatie en de algemene bloei van het bedrijfsleven, stelde de vennootschap in staat om haar financiële positie te versterken en haar productiecapaciteit te vergroten. Aantrekking van vakbekwaam personeel bracht inmiddels de personeelssterkte op ruim 60 man (1939 - 12 man) zodat de behoefte aan doelmatige bedrijfsruimte zich dan ook steeds meer deed voelen.

1953 Daar de vennootschap sinds 1943 niet meer over eigen panden beschikte wordt in december 1953 besloten tot de aankoop van het geheel vrij te aanvaarden pand "De Ladder Jacob's", O.Z. Voorburgwal 316. Na in de jaren 1954/1956 geheel te zijn verbouwd en in samenwerking met de Rijksdienst voor de Monumentenzorg te zijn gerestaureerd, wordt dit pand heden door ons betrokken.

2013 Twee samenwerkende familiebedrijven in de Sint Luciensteeg 23-25, waar nu nog de winkel te vinden is, begon de familie Posthumus in 1865 een stempelfabriekje. Vanwege uitbreiding verplaatste de fabriek naar de Oudezijds Voorburgwal, terwijl de winkel in de Sint Luciensteeg bleef. De familie Posthumus dreef de winkel en fabriek tot 23 jaar geleden. In 1988 nam de familie Breurken de winkel over. De Posthumusfabriek bleef leverancier van de winkel, maar is nu gesitueerd in Sloterdijk, vanwege meer ruimte en goedkopere grond. Peter en zijn vrouw Natalie Breurken zijn nu de eigenaren van de winkel. Peters vader en Nathalie waren betrokken vanaf het eerste uur. We hebben hier dus te maken met twee samenwerkende familiebedrijven: Posthumus en Breurken.

De stempelfabriek bestaat nu onder de naam:

Posthumus & Dal Graveurs B.V.

Oderweg 2
1043 AG Amsterdam